

Institutiones Dialecticæ

Dieterich, Conrad

Giessæ Hessorum, 1611

Caput XXII. Imparia sunt argumenta comparata, quorum quantitas non est una.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56580](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56580)

CAPUT XXII.

I. IMPARIA sunt argumenta comparata, quorum quantitas non est una (aqualis sive eadem, nec tanta in uno, quanta in altero.) ut, Si aurum cum argento conferas in bonitate, quantitas ejus inequalis fuerit: major enim & elatior in auro, minor & remissior in argento est. Aurum igitur & argentum imparia sunt. Horum hic est Generalis

CANON.

Imparia non variant speciem: & multò minus genus, ut: Calor intensus & remissus: Fides languida & firma, licet differant intentione graduum, specie tamen & genere conveniunt.

2. Suntq; vel Majora vel Minora.

3. MAJORA sunt argumenta imparia, quorum quantitas (in comparatione) excedit (major est.)

4. Argumentum ergò majoris est, quando majus arguit minus.

5. Notæ Majorum sunt hæc. 1. Non solum, sed etiam: plus, quàm: malo hoc, quàm illud. 2. Comparativi & superlativi excessum significantes, ut: doctior, illustrius, majus, dignius. 3. Verba significantia comparationem, ut: Vinco, supero, excello, præsto, antecello, supra, ultra, & similia.

lia. 4. Negatio minoris, ut: non inferior
non minus excellens, nulli secundus, non
in mo loco, & si quæ sunt formæ alia,

Exempla inventionis.

Majus	Tert. Compar.	Minus.
Anima	→ præstantia	← corpus.
Homo	→ ali & vestiri	← volucres cœli, &
Christus	→ majoritas	← discipuli.
Virtus	→ excellentia	← divitiæ.
Orator bonus		← rabula loquax.
Sapientia	→ Spretio	← simulatio prudentiæ.

Ea axiomaticè sic enuntiantur: Anima est præ-
tior corpore. Christus major est discipulis suis. Si Do-
lucres cœli & lilia campi alit & vestit, quanto magis
nes? Virtus excellentior est divitiis. Spretitur non
verbosa simulatio prudentiæ, sed etiam ipsa veritas
sapientiæ: Nec rabula solùm loquax, sed & orator bonus
Sic & disputantur Quæstiones dubiæ, arguuntur
tertio sumpto a Majori ad arguendum Minus
corpori nostro necessaria dabit. Quia dedit nobis & nos
Apostoli patienter ferre debent crucem & perfectam
Quia Christus ipsorum Magister & Dominus eandem
patienter tulit. Non mirum est verbosam prudenti-
lationem & rabulas sperni. Quia ipsa rerum Domini
pientiæ & Orator bonus spernuntur. Divitiæ sola
ciunt ad beatè vivendum. Quia nec virtus seipsa
est ad beatè vivendum

Sic. Si terrena vobis dixi & non creditis, quomodo
eam cœlestia credetis? Joh. 3. 12. Si Deus naturam
non pepercit: vide ne tibi quoque non parcat, Rom. 1.
Si justus vix servatur: impius & peccator ubi com-
1. Pet. 4. 18. Non solum gloriæmur sub spe gloria Do-
rùm etiam afflictionibus, Rom. 5. 3. Si ipsum patrem
zebus nominarunt, multò magis domesticos, Matth. 23.
Hector hic nihil effecerit. Ergo multò minus de-
Senex. O passi graviora dabit Deus his quoque finem

*Satrapes si fiet amator, nunquam sufferre sumptus ejus queat. Nedum tu possis, Terent. &c. Majorum sunt hi CA-
NONES.]*

I. Si Majus est, etiam minus est: *Vel:*

Posito Majore: ponitur Minus: ut, Chri-
stus pro nobis mortuus est, cum adhuc inimici
ejus essemus. Ergo sanguine ejus justificati mul-
tò magis servabimur. Itaq;

II. Si id inest, quod majus est, multò magis
id inerit, quod minus est. ut, potest portare bo-
vem. Ergo multò magis infantem. *Sen:*

Quod valet in re majori, valebit etiam in
minori. ut, Christum nominarunt Beelzebub.
Ergo multò magis domesticos.

III. Si id non inest, quod magis inesse vi-
detur, nec illud inerit, quod minus inesse vi-
detur. ut, Iustus vix salvabitur. Ergò multò
minus impius.

[Valet hac Regula in his quæ gradibus distinguun-
tur in eodem subjecto, cui inesse natura, vel certa or-
dinatione debeant. Si ne calefacit quidem ignis, mul-
tò minus urit. In voluntariis parvam vim habet, & in
naturalibus mutatâ dispositione & facultate: ut, ne
vermem quidem gignit ignea facultas. Ergò multò minus
cinerem, &c.]

ELENCHUS

Majoram committitur, cum majora ponuntur, quæ
tamen revera majora non sunt, ut: Si Alexander non
bene potuit pingere. Ergò nec Apelles potuit. Ille enim Apelle
major fuit.

[Falsum est, quia Alexander tantum major fuit po-
tentia & opibus, non arte pingendi.]

Ecclesia (Pontif. Romano) jus est in spiritualia. Ergò &
temporalia, reges, dominia, imperia, &c.

[Sumitur hîc majus secundum quid, & non
 nò. Spiritualia quidem Ecclesiæ primùm sunt
 missa, sed non secularia: quia Ecclesia non
 mundo.] Cic. pro

Deus Davidi condonavit adulterium & homicidium
 multò magis furtum furi communi condonandum
 [Pœnitenti Davidi remittit Deus majora: im-
 zenti ne minima remittuntur. Valeret ergò
 ri illatio, si cetera etiam se pariter haberent.]

CAPUT XXIII.

I. **M**INORA sunt argumenta
 ria, quorum quantitas (in
 paratione) exceditur (minor
 est.)

2. Argumentum ergò minor
 quando minus arguit majus.

3. Notæ minorum sunt I. **N**
 lum, sed ne: non hoc, sed illud: potius
 quam illud: cum, tum: vix: vel satius.

II. Comparatio Grammatica,
 do positivus ponitur juxta compa-
 vum: vel comparativus juxta super-
 tivum. III. Voces imminuentes
 ut, leviculus, levior, vilior. IV. Neg-
 parium & majorum, iis enim ne-
 minus intelligitur.

[Interdum verbis Minora indicantur, ut lob. 28.
 mas præponderat sapientia. Præferre salutem
 suis commodis, Cic. pro Pomp. Interdum nulla
 quam sa-
 satius tr-
 Otium c-